

PLUKGEDRAG VAN EEN BOOMVALK IN GEVANGENSCHAP

GUUS VAN DUIN

Na het overlijden van één van de twee Sneeuwuilen in Artis heeft men bij het overgebleven exemplaar twee Boomvalken ondergebracht. Op grond van kleur en grootte gaat het om een adult wijfje en een onvolwassen mannetje. Op 11 februari 1982 was ik er getuige van dat het wijfje een mannetje Huismus ving in haar kooi. Op de kooi van de Boomvalken ligt golfplaat, waartussen altijd vele mussen vertoeven en nestelen. Misschien overmoedig geworden door de passiviteit van de overige roofvogels in de galerij was hij neergestreken in een in de kooi aanwezige twee meter hoge kale boom. Hier is hij waarschijnlijk na een korte duikvlucht door de Boomvalk gepakt. Omdat in de literatuur slechts weinig gegevens te vinden zijn over het plukken van prooidieren door Boomvalken wil ik hier voor de culinair geïnteresseerde lezer verslag doen hoe de Boomvalk haar prooi doodde en vervolgens plukte.

Boomvalk in Artis

Peter Scholten

De Huismus werd met één poot in de borst vastgehouden. Hij pikte herhaaldelijk naar en in de borst van de Boomvalk. Waarschijnlijk aangetrokken door de angstkreten van de mus kwamen in totaal zo'n tien tot vijftien soortgenoten op de kooi zitten. Zij alarmeerden eveneens hevig, waarbij enkele exemplaren de kop en hals door het gaas staken in de richting van het gevaar. De Boomvalk beperkte zich de eerste tijd tot spiedend rondkijken, afwisselend naar mij, naar de Huismussen op de kooi, en ook naar de tweede Boomvalk, die echter nauwelijks belangstelling leek te hebben. Na ongeveer drie minuten deed de Boomvalk de eerste poging de Huismus te doden. Dit deed zij niet, zoals ik eigenlijk verwacht had, door haar prooi in de nek te pikken. Viermaal binnen een halve minuut beet zij krachtig in de hals van de Huismus, waarbij, getuige het eerst toen hevig gaan bloeden van de mus, de halsslagader werd doorgebeten. De Huismus was dood en vrijwel direkt verdwenen de overige Huismussen van de kooi.

Na ongeveer tien minuten begon het wijfje Boomvalk met het plukken van de prooi. Begonnen werd met het verwijderen van de veertjes midden op de achterkop, vervolgens werd de rechterzijde van de achterkop geplukt. Hierna plantte de valk haar boven-

snavel in het rechteroog terwijl haar ondersnavel klaarblijkelijk in de gehooropening werd gewrikt. Door de kop op deze manier vast te houden was de valk in staat van achter naar voren stukjes schedel weg te breken. Dit werd dan ook gedaan en wel tot midden op de kop. Nu werd de herseninhoud opgegeten. Na dit smakelijk begin werd even gewacht, waarna het resterende voorste deel van de kop met daaraan de snavel werd afgerukt en weggegooid. Het plukken ging direkt door. Het eerste werden dekveertjes van rug en mantel voor een belangrijk deel verwijderd. Vervolgens werd de mus op zijn kant gedraaid en verdwenen achtereenvolgens de linkerarmpennen (op twee tertials na) en de linkerhandpennen. De borstveertjes werden geplukt van de flanken naar het midden, vervolgens de twee overgebleven tertials, op één na alle staartpennen, de linker zijborst, enkele stuitveertjes en uiteindelijk de laatste staartpennen. Hierna werd de Huismus zodanig gedraaid dat met de rechterzijde begonnen kon worden.

Hier werd begonnen met het plukken van armpendekveren en armpennen (afwisselend). Op dit punt aangekomen stopte de valk met plukken en draaide de mus zodanig dat zij toegang kreeg tot de nek van het dier. Zij at zich een stukje naar binnen, waarbij zij op de krop van de Huismus stuitte. Hierin bevonden zich zaden en zo te zien ook ongeveer vijf maiskorrels. Deze werden door de Boomvalk verwijderd en, mogelijk op een enkele na, op de grond gegooid. Hierna werd het plukwerk hervat. De dekveertjes van de onderborst en de buik werden grotendeels verwijderd en vervolgens de rechterhandpennen (evenals bij de andere vleugel nu eens één voor één, dan weer enkele tegelijk). Intussen werd regelmatig min of meer geirriteerd naar de handgewrichtjes gepikt: klaarblijkelijk zaten deze, evenals de vleugels in een eerder stadium, hinderlijk in de weg. Het lukte de valk niet dit vleugelonderdeel te verwijderen. De rechterflank en de anaalstreek van de Huismus waren de laatste onderdelen die onder handen genomen werden. Het werkelijke eten begon met het bijten en pikken ter hoogte van de 'oksel'.

Op dit punt aangekomen moest ik jammer genoeg vertrekken. Tijdens het plukken werd de Boomvalk driemaal min of meer aangevallen door haar soortgenoot, die aanvankelijk geen belangstelling toonde. Als afweerhouding werd de kop naar voren en naar beneden gericht, terwijl de vleugels in lichte mate over de prooi werden gebold. In totaal werd gedurende de waarnemingstijd van een half uur ongeveer tienmaal de snavel afgeveegd aan de vleugelboeg. Dit gebeurde vooral na het plukken van dekveertjes.

*Uutjesboom, tik de prooi
aan vogel's schouderkant*

Guus van Duin,
Rode Kruislaan 1043,
1111 ZZ Diemen.

Foto: Peter Scholten